

Activiteitenverslag 2023

Samenwerkingsakkoord van 25 juli 2018 tussen de Federale Staat, het Vlaams Gewest, het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende de uitvoering en financiering van de bodemsanering van tankstations en gasolietanks voor verwarmingsdoeleinden

Interregionale Bodemsaneringscommissie

Inhoud

1	Het samenwerkingsakkoord	4
2	De Interregionale Bodemsaneringscommissie	6
2.1	Samenstelling	6
2.2	Huishoudelijk reglement	7
2.3	Financiering	7
2.4	Vergaderingen	8
2.4.1	Partim BOFAS VZW	8
2.4.2	Partim PROMAZ VZW	9
3	Overzicht belangrijkste beslissingen Interregionale Bodemsaneringscommissie	11
3.1	Partim BOFAS VZW	11
3.1.1	Stand van zaken saneringsprogramma VZW BOFAS	11
3.1.2	Dossier “Ploegsteert”	11
3.1.3	HRM VZW BOFAS	12
3.1.4	Financiële middelen	12
3.2	Partim PROMAZ VZW	13
3.2.1	Stand van zaken	13
3.2.2	Aanvragen in het kader van nalatenschappen	13
3.2.3	BATNEEC Richtlijn	14
3.2.4	Tussenkomst van verzekeraars	15
3.2.5	Facturen en betalingsbewijzen van meer dan 10 jaar geleden	16
3.2.6	Gegevensuitwisseling met overheden	16
3.2.7	Raamcontracten deskundigen	16
3.2.8	Vereenvoudiging van de procedure voor het opstellen van een onderzoeksverslag (aantonen van een voldoende vermoeden van verontreiniging)	17
3.2.9	Verzekering	17
3.2.10	Opstarten van het bijdragesysteem	17
4	Resultaten werking VZW BOFAS	18
4.1	Aanmeldingen in het kader van het samenwerkingsakkoord 1 en 2	18
4.2	Aanmeldingen in het kader van het samenwerkingsakkoord 3	18
4.3	Realisatie van het saneringsprogramma in het kader van het samenwerkingsakkoord 1 en 2	19
4.4	Realisatie van het saneringsprogramma in het kader van het samenwerkingsakkoord 3	20
5	Resultaten werking VZW PROMAZ	21
5.1	Aanmeldingen in het kader van het samenwerkingsakkoord	21
5.2	Realisatie van het saneringsprogramma in het kader van het samenwerkingsakkoord	22
5.2.1	Opstart van de urgente dossiers (type PSO en PSW met PIP 399)	22
5.2.2	Terugbetalingsdossiers	23

Woord vooraf

2023 was het twintigste werkingsjaar van de Interregionale Bodemsaneringscommissie (IBC), ditmaal terug onder voorzitterschap van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Het voorbije jaar stond vooral in het teken van de uitrol van de activiteiten van de VZW PROMAZ, waarvan de erkenning op 28 februari 2022 werd gepubliceerd. Aanvragen voor tussenkomst kunnen tot 28 februari 2025 worden ingediend en er zijn grote communicatie-inspanningen geleverd om alle potentiële aanvragers te bereiken. Dit jaar waren de activiteiten gericht op het verwerken van de aanvragen en het afronden van de procedures voor het behandelen van de dossiers.

De VZW BOFAS van haar kant blijft zich inzetten om zoveel mogelijk dossiers af te sluiten met het oog op het afronden van haar activiteiten tegen het einde van haar erkenning, voorzien op 4 januari 2026, zowel voor tankstations aangemeld in het kader van sluiting als verderzetting van de activiteiten.

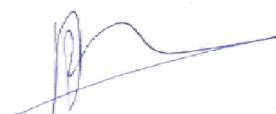
In 2023 werd constructief overleg gevoerd met de afgevaardigden van BOFAS en PROMAZ rond diverse technische, juridische als financiële items. Hierbij werd telkens naar aanvaardbare oplossingen gezocht voor zowel de overheid, de fondsbeheerder als de probleembezitter.

Het komende jaar zal de IBC haar werk nauwgezet en constructief verderzetten onder voorzitterschap van het Waalse Gewest.

Saïd El Fadili
Voorzitter IBC

Handwritten signature of Saïd El Fadili in black ink, with the name 'ELFADILI' written in capital letters below the signature.

Aurélie Dulière
Secretaris IBC

Handwritten signature of Aurélie Dulière in blue ink, consisting of a stylized initial 'A' followed by a long horizontal stroke.

1 HET SAMENWERKINGSAKKOORD

Het samenwerkingsakkoord kwam er om, naar het voorbeeld van wat reeds in het buitenland is gerealiseerd, een sluitend financieringsmechanisme te creëren dat moest toelaten het historisch passief van de talrijke tankstations op efficiënte wijze te saneren. Dit samenwerkingsakkoord trad volledig in werking op 26 maart 2004. Dit is de datum waarop de erkenning van BOFAS VZW, verleend bij besluit van de Interregionale Bodemsaneringscommissie op 3 maart 2004, in het Belgisch Staatsblad werd gepubliceerd.

BOFAS kreeg de opdracht om in geval van “sluiting van de activiteiten van een tankstation”, in naam en voor rekening van de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar de bodemsanering van de betrokken verontreinigde site of het verontreinigd terrein te bewerkstelligen en te financieren. In geval van “verderzetting van de activiteiten van het tankstation” moet BOFAS advies verlenen over de bodemsanering van de betrokken verontreinigde site of het verontreinigd terrein, het administratief opvolgen, controleren en de bodemsaneringswerken gedeeltelijk terugbetalen.

In 2007 werden een aantal aanpassingen en wijzigingen doorgevoerd aan het initiële samenwerkingsakkoord. Zo kon bij de start enkel een aanvraag worden ingediend voor tankstations die minstens tot en met 31 december 1992 werden geëxploiteerd. Om het toepassingsgebied te verruimen en alle tankstations die gesloten zijn de kans te geven zich aan te melden bij BOFAS, werd deze datum van 31 december 1992 geschrapt. Zo kan voor elk voormalig tankstation, ongeacht de datum van “stopzetting van de activiteiten van het tankstation”, een aanvraag ingediend worden bij BOFAS. Ook de definitie van een “sanering bij wijze van overgangsmaatregel” werd gewijzigd.

Tevens werd verduidelijkt dat BOFAS voor de inning van de bijdragen een beroep moet doen op de bevoegde federale administratie die gebruik kan maken van de gegevens van het Fonds voor de Analyse van Aardolieproducten.

Daarnaast werd de omschrijving van wie zich kan aanmelden voor een tussenkomst bij BOFAS aangepast. In de praktijk bleek immers dat de begrippen ‘saneringsplichtige’ en ‘saneringswillige’ niet altijd even makkelijk te hanteren waren, dus kwam in het samenwerkingsakkoord een duidelijkere omschrijving op te nemen in het samenwerkingsakkoord van de mogelijke begunstigen van een tussenkomst.

In het kader van een sluiting moest de aanvrager een verbintenis aangaan dat hij tot 15 jaar na sluiting geen nieuw tankstation zou (laten) uitbaten. De eigenaar diende deze verbintenis te garanderen door het stellen van een hypotheek voor de kosten die verbonden zijn met de bodemsanering. Het stellen van de hypotheek zorgde in bepaalde gevallen voor problemen en vormde een beletsel om aanvragen tot tussenkomst bij BOFAS in te dienen. Daarom is bij de wijzigingen van het initiële samenwerkingsakkoord beslist om de hypotheek te vervangen door een andere garantie. Deze bestaat erin dat de vergunningverlenende overheid een milieuvergunning voor de uitbating van een tankstation zal weigeren indien blijkt dat voor het desbetreffend terrein een aanvraag tot tussenkomst bij het fonds werd ingediend.

Omwille van de implicaties van de wijziging van het samenwerkingsakkoord en het feit dat in de praktijk bleek dat toch voor een aanzienlijk aantal potentiële dossiers geen tijdige en/of volledige aanvraag tot tussenkomst werd ingediend, werd een bijkomende aanmeldingstermijn voorzien om aanvragen in te dienen bij BOFAS. Door de termijn te verlengen en toe te staan dat ook sluitingen van voor 1 januari 1993 een aanvraag tot tussenkomst kunnen indienen, werden een groot aantal bijkomende aanvragen ingediend.

In het samenwerkingsakkoord werd daarnaast opgenomen dat voortaan het beschrijvend bodemonderzoek vooraf ter goedkeuring aan BOFAS moet worden voorgelegd alvorens het bij de bevoegde gewestelijke overheid wordt ingediend. Tevens is de termijn waarbinnen BOFAS het bodemsaneringsproject of het beschrijvend bodemonderzoek moet beoordelen van drie maanden teruggebracht naar twee maanden. Tenslotte werd toegevoegd dat de federale minister bevoegd voor Energie een effectieve waarnemer en een plaatsvervangend waarnemer aanduidt. De waarnemer wordt op elke vergadering van de Interregionale Bodemsaneringscommissie (IBC) uitgenodigd.

Dit gewijzigd samenwerkingsakkoord werd in 2007 goedgekeurd door de diverse gewesten en de federale overheid.

Hoewel met de vorige aanmeldingsperiodes reeds voldoende mogelijkheid werd voorzien om een aanvraag voor tussenkomst bij BOFAS in te dienen, blijkt dat toch nog voor een aantal potentiële dossiers geen aanvraag bij BOFAS werd ingediend. Daarom werd er voor gekozen om een nieuwe bijkomende termijn in te voeren voor zij die zich bij BOFAS wensen aan te melden.

Parallel met het BOFAS-mechanisme bestemd voor de bodemsanering bij tankstations proberen overheden en privé-actoren sinds 2000 een fonds op te zetten voor de bodemsanering verbonden aan gasolietanks. Vanuit milieuoverwegingen vertonen de overheden ook de wil om verplichtingen in te stellen of uit te breiden met betrekking tot het gebruik van gasolietanks, alsook de verplichting om de eruit voortvloeiende bodemverontreiniging te voorkomen en te saneren. Dergelijke verplichtingen, die van gewest tot gewest verschillen, bestaan vandaag de dag al, bijvoorbeeld met betrekking tot de vaststelling van een daadwerkelijke bodemverontreiniging. Omwille van de eventuele aanzienlijke kosten die aan zulke verplichtingen verbonden zijn, kunnen onder andere particulieren soms in een dramatische persoonlijke situatie terechtkomen wanneer er geen financiële tegemoetkoming van de overheid is. Dat is des te meer het geval aangezien het vandaag erg moeilijk is om het risico op bodemverontreiniging door een stookolietank te laten dekken door de verzekering.

Intussen werd op 25 juli 2018 het samenwerkingsakkoord getekend tussen de Federale Staat, het Vlaams Gewest, het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende de uitvoering en financiering van de bodemsanering van tankstations en gasolietanks voor verwarmingsdoeleinden.

Dit samenwerkingsakkoord werd op 08 mei 2019 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

Daardoor werd het enerzijds mogelijk een derde aanmeldingsperiode te voorzien om aanvragen voor tussenkomst in te dienen bij de VZW BOFAS. Dit gedurende een periode van zes maanden vanaf datum van publicatie van het samenwerkingsakkoord in het Belgisch Staatsblad.

Anderzijds werd het mogelijk een fonds op te richten en te erkennen voor de sanering van gasolietanks voor de verwarming van gebouwen. In het samenwerkingsakkoord is een aanmeldingsperiode voorzien om aanvragen voor tussenkomst in te dienen bij de VZW PROMAZ. Dit gedurende een periode van drie jaar vanaf datum van publicatie van het erkenningsbesluit in het Belgisch Staatsblad.

2 DE INTERREGIONALE BODEMSANERINGSKOMMISSIE

2.1 SAMENSTELLING

De Interregionale Bodemsaneringscommissie (IBC) is overeenkomstig artikel 18 van het samenwerkingsakkoord samengesteld uit zes effectieve leden en zes plaatsvervangende leden. De effectieve en plaatsvervangende leden worden aangeduid door de respectievelijke Gewestregeringen.

Bij besluit van de Vlaamse regering d.d. 08 december 2017 werden volgende leden aangeduid als vertegenwoordigers van het Vlaamse Gewest in de IBC:

Effectieve leden:	mevrouw Ann Cuyckens de heer Filip De Naeyer
Plaatsvervangende leden:	de heer Nick Bruneel mevrouw Veerle Arren

Bij besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke regering d.d. 17 juli 2003 werden volgende leden aangeduid als vertegenwoordigers van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in de IBC:

Effectieve leden:	de heer Jean-Pierre Janssens mevrouw Aurélie Dulière
Plaatsvervangende leden:	de heer Wouter François de heer Said El Fadili

Bij besluit van de Waalse regering d.d. 14 januari 2021 werden volgende leden aangeduid als vertegenwoordigers van het Waalse Gewest in de IBC:

Effectieve leden:	mevrouw Dominique Fondaire de heer Michel Amand
Plaatsvervangende leden:	mevrouw Bénédicte Dusart de heer Christophe Charlemagne

Overeenkomstig artikel 19 van het samenwerkingsakkoord werd op 25 oktober 2007 door de federaal minister voor energie één effectief waarnemer en één plaatsvervangend waarnemer aangeduid:

Effectief waarnemer:	de heer Frank De Greve
Plaatsvervangend waarnemer:	de heer Henri Autrique

Sinds juli 2020 en in afwachting van haar formele benoeming door de federaal minister voor energie treedt mevrouw Dalila Louhibi op als waarnemer voor de federale regering ter vervanging van de heer Frank De Greve.

Jean-Pierre Janssens is na zijn pensionering sinds 2022 geen lid meer van de IBC.

2.2 HUISHOUDELIJK REGLEMENT

Door de IBC werd, voor de praktische werking en rekening houdende met de bepalingen van het samenwerkingsakkoord, een huishoudelijk reglement uitgewerkt.

Volgens artikel 3 van het huishoudelijk reglement worden het eerste jaar de effectieve leden voor het Vlaamse Gewest aangeduid als voorzitter en secretaris, het tweede jaar de effectieve leden van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het derde jaar de effectieve leden van het Waalse Gewest.

Bij beslissing van de vergadering van de IBC d.d. 13 december 2022 werden de heer Saïd El Fadili en mevrouw Aurélie Dulière aangeduid als respectievelijke voorzitter en secretaris van de IBC voor het werkingsjaar 2023.

2.3 FINANCIERING

De IBC heeft geen financiële middelen. Het huishoudelijk reglement voorziet dat de financiering van het noodzakelijke personeel voor de IBC volledig ten laste komt van de gewesten en dat de bestaande accommodatie (gebouwen, computers, ...) van de regionale overheden zal worden gebruikt. De secretariaatskosten vallen ten laste van het Gewest dat het secretariaat waarneemt.

Alle kosten voor het organiseren van vergaderingen, vertalingen, briefwisseling e.d. werden in 2023, gezien het voorzitterschap en secretariaat werden waargenomen door het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, gedragen door Leefmilieu Brussel.

2.4 VERGADERINGEN

2.4.1 Partim BOFAS VZW

Hierna volgt een overzicht van de vergaderingen en agenda van de IBC voor het voorbije jaar:

Dinsdag 14 fébruari 2023

Agenda:

- Verslag vorige vergadering
- Stand van zaken dossiers sluiting en verderzetting SWA 1 en 2
- Stand van zaken dossiers sluiting en verderzetting SWA 3
- Parlementaire vragen
- Varia

Dinsdag 18 april 2023

Agenda:

- Verslag vorige vergadering
- Stand van zaken dossiers sluiting en verderzetting SWA 1 en 2
- Stand van zaken dossiers sluiting en verderzetting SWA 3
- Ploegsteert – verloop van de zitting van 17 maart 2023
- Parlementaire vragen
- Varia

Dinsdag 13 juni 2023

Agenda:

- Verslag vorige vergadering
- Stand van zaken dossiers sluiting en verderzetting SWA 1 en 2
- Stand van zaken dossiers sluiting en verderzetting SWA 3
- Presentatie Jaarrekening
- Parlementaire vragen
- Varia

Dinsdag 12 september 2023

Agenda:

- Verslag vorige vergadering
- Stand van zaken dossiers sluiting en verderzetting SWA 1 en 2
- Stand van zaken dossiers sluiting en verderzetting SWA 3
- Parlementaire vragen
- Varia

Dinsdag 12 december 2023

Agenda:

- Verslag vorige vergadering
- Stand van zaken dossiers sluiting en verderzetting SWA 1 en 2
- Stand van zaken dossiers sluiting en verderzetting SWA 3
- Parlementaire vragen
- Varia

2.4.2 Partim PROMAZ VZW

Hierna volgt een overzicht van de vergaderingen en agenda van de IBC voor het voorbije jaar:

Dinsdag 14 februari 2023

Agenda:

- Verslag vorige vergadering
- Vooruitgang inzake de aanvragen (het trimestrieel rapport)
- Raming dringende saneringen januari 2023
- Problematiek inzake erfenissen
- Tussenkost van de verzekeringen
- Facturen en betalingsbewijzen indien meer dan 10 jaar geleden
- Stand van zaken verzekering voor toekomstige schade
- Parlementaire vragen
- Varia

Dinsdag 18 april 2023

Agenda:

- Verslag vorige vergadering
- Vooruitgang inzake de aanvragen (het trimestrieel rapport)
- Communicatiecampagne
- Problematiek inzake erfenissen, opvolging
- Tussenkost van de verzekeringen, opvolging
- Uitwisseling van gegevens met overheid: persoonsgegevens aanvrager
- Uitgangspunten PROMAZ Richtlijn (BATNEEC) – wordt door PROMAZ toegelicht op het overleg
- Parlementaire vragen

Dinsdag 13 juni 2023

Agenda:

- Verslag vorige vergadering
- Vooruitgang inzake de aanvragen (het trimestrieel rapport)
- Communicatiecampagne - opvolging
- Problematiek inzake erfenissen - opvolging - beslissing IBC
- Tussenkost van de verzekeringen - opvolging
- Uitwisseling van gegevens met overheid: persoonsgegevens aanvrager
- Uitgangspunten PROMAZ Richtlijn (BATNEEC) – stand van zaken
- Faciliteren van de procedure voor het onderzoeksverslag (vermoeden van vervuiling)
- Parlementaire vragen
- Varia

Dinsdag 12 september 2023

Agenda:

- Verslag vorige vergadering
- Overzicht aanvragen
- Richtlijn PROMAZ
- Faciliteren van de procedure voor het onderzoeksverslag
- Raamcontract deskundigen
- Bijdragesysteem
- Erfenissen (brief)
- De Bodemsaneringsdeskundige als onderaannemer van de aannemer
- Parlementaire vragen
- Varia

Dinsdag 12 december 2023

Agenda:

- Verslag vorige vergadering
- Update van de aanvragen en dossiers PROMAZ
- PROMAZ Richtlijn (feedback van PROMAZ op de communicatie van de IBC)
- De noodzaak om het bijdragesysteem in 2024 op te starten
- Parlementaire vragen
- Varia

3 OVERZICHT BELANGRIJKSTE BESLISSINGEN INTERREGIONALE BODEMSANERINGSKOMMISSIE

3.1 PARTIM BOFAS VZW

3.1.1 Stand van zaken saneringsprogramma VZW BOFAS

Door BOFAS werd het voorbije jaar periodiek overzicht gegeven van de realisaties in het kader van de voorbije aanmeldingscampagnes. Dit zowel voor locaties aangemeld in het kader van “verderzetting van de activiteiten van het tankstation” als “stopzetting van de activiteiten van het tankstation”.

Voor aanmeldingen bij BOFAS in het kader van “verderzetting van de activiteiten van een tankstation” vindt de terugbetaling van de kosten slechts plaats na het voorleggen van de facturen die betrekking hebben op de uitvoering van de sanering. De voorgelegde facturen moeten verantwoord zijn via een gedetailleerde kostenstaat opgesteld door de aangestelde bodemsaneringsdeskundige. De bodemsanering moet geattesteerd zijn door de bevoegde gewestelijke overheid die daarmee aangeeft dat de sanering werd uitgevoerd volgens de in dat Gewest toepasselijke normen en codes van goede praktijk. Uit cijfergegevens van de eerste twee aanmeldingsperiodes blijkt dat tot op heden nog steeds aanvragen tot terugbetaling dienen ingediend worden. Door BOFAS werd in het verleden reeds benadrukt dat in het kader van een mogelijke terugbetaling de timing van de aflevering van de eindverklaringen heel belangrijk is omdat zonder deze eindverklaring geen terugbetaling mogelijk is.

Voor de terugbetalingsdossiers zijn er nog 192 aanvragen openstaand voor de eerste twee aanmeldingsperiodes. Voor aanmeldingen in het kader van de derde aanmeldingsperiode zijn er nog 66 dossiers openstaand voor mogelijke terugbetaling.

Voor meer gedetailleerde informatie wordt verwezen naar deel 4 van het activiteitenverslag.

Voor de locaties aangemeld in het kader van “stopzetting van de activiteiten van een tankstation” zijn er nog 7 dossiers lopende. Dit in het kader van de eerste twee aanmeldingsperiodes, zoals vorig jaar. In het kader van de derde aanmeldingsperiode zijn er nog 93 dossiers lopende.

Voor meer gedetailleerde informatie wordt verwezen naar deel 4 van het activiteitenverslag.

3.1.2 Dossier “Ploegsteert”

Door de afgevaardigden van BOFAS werd het voorbije jaar op regelmatige basis de stand van zaken meegedeeld van het dossier “Ploegsteert”.

De aanvrager heeft een dagvaarding ingediend tegen BOFAS wegens de annulering van dit dossier door BOFAS.

De betrokken partijen dienden hun opmerkingen in bij de rechtbank in 2022. Verdere hoorzittingen werden gehouden in 2023. De einduitspraak van 10 november 2023 is in het voordeel van de eiser. De rechtbank is dan ook van oordeel dat het verzoek tot tussenkomst niet door VZW BOFAS mocht worden vernietigd.

De volgende zitting is gepland in januari 2024 en BOFAS zal begin 2024 moeten beslissen of het beroep aantekent tegen deze beslissing.

3.1.3 HRM VZW BOFAS

Door de afgevaardigden van BOFAS werden het voorbije kalenderjaar volgende punten meegedeeld:

- Voortzetting van de transfer van BOFAS-medewerkers naar VZW PROMAZ. Op 31 december 2023 waren nog 8 personeelsleden tewerkgesteld bij BOFAS., waarvan 3 personeelsleden op 1 januari 2024 zullen overgaan naar PROMAZ.
- Sinds de pensionering van de heer Lieven Van den Bossche eind oktober 2022, heeft de heer Erik Goolaerts de rol van algemeen directeur van BOFAS op zich genomen, naast zijn rol als technisch directeur.

3.1.4 Financiële middelen

Door de afgevaardigden van BOFAS werd feedback gegeven van de algemene vergadering van de VZW BOFAS.

In 2022, heeft de voorzitter van de VZW PROMAZ een officieel schrijven gestuurd naar BOFAS met de vraag om financiële middelen voor de werking van PROMAZ te voorzien, en dit volgens de modaliteiten van het Samenwerkingsakkoord. Dit verzoek werd door de Raad van Bestuur aanvaard. De overdracht naar PROMAZ zal plaatsvinden zoals vereist en in nauw overleg tussen PROMAZ en BOFAS. In 2023 is een bedrag van 29.984.057,51 euro overgeboekt van VZW BOFAS naar VZW PROMAZ.

3.2 PARTIM PROMAZ VZW

3.2.1 Stand van zaken

Door de afgevaardigden van PROMAZ werd op periodieke basis aan de IBC overzicht gegeven van de huidige stand van zaken

- Een nieuwe communicatiecampagne gericht op potentiële aanvragers, gebaseerd op het in 2022 gebruikte model, liep van februari tot april 2023.
- Een tweede campagne met een meer urgente boodschap liep van eind april tot november 2023, met een onderbreking in juli en augustus.
- Deze campagnes werden gevoerd via sociale netwerken, radio, billboards in openbare ruimten, de geschreven pers en televisie.
- Er werden gerichte mailings uitgevoerd of herhaald voor stookolieverdelers en -leveranciers, vastgoedbeheerders, notarissen, eigenaars van openbare gebouwen, erkende inspecteurs van verwarmingssystemen en waterreservoirs en milieuambtenaren bij lokale overheden,
- De eerste gevallen die werden terugbetaald, werden in de vorm van getuigenissen gebruikt als onderwerp van publiciteitsartikelen.
- Een callcenter, beheerd door een extern bedrijf, was operationeel sinds 1 april 2022. Sinds het voorjaar van 2023 wordt het gratis nummer rechtstreeks door PROMAZ beheerd.
- Eind 2023 waren 177 aanvraagdossiers afgesloten, waarvan er 138 al werden terugbetaald voor een totaalbedrag van 3,7 miljoen euro.
- Tijdens de aanvraagperiode worden alleen de meest urgente saneringen opgestart. Dit komt neer op ongeveer vijftig aanvragen tegen het einde van 2023.

3.2.2 Aanvragen in het kader van nalatenschappen

Gezien de tijd die verstreken is tussen het concretiseren van het fonds en het daadwerkelijk opstarten van PROMAZ, hebben sommige aanvragen voor terugbetaling betrekking op werkzaamheden die vele jaren geleden zijn uitgevoerd.

In een aantal gevallen is de betrokkene die het werk heeft uitgevoerd inmiddels overleden en zijn het de erfgenamen die de aanvraag indienen.

Dit geeft problemen bij toetsing aan de tekst van het samenwerkingsakkoord (SWA):

- Indien het terrein voor het overlijden is verkocht, zijn de erfgenamen nooit de eigenaars geweest (een weigeringscriterium volgens het SWA).
- Indien het terrein door de overledene is gesaneerd en het terrein is niet verkocht, worden de erfgenamen de eigenaars. Maar zij zijn niet degenen die de sanering hebben uitgevoerd. Terugbetaling aan iemand anders dan degene die het werk heeft gefinancierd is niet mogelijk volgens het SWA.

In de gevallen waar de aanvraag is ingediend vóór het overlijden en waar de nalatenschap niet is gesloten op de datum van de aanvraag, is de tussenkomst van PROMAZ mogelijk.

De IBC erkent dat deze ongelukkige situatie niet was voorzien door het SWA en heeft de volgende beslissing genomen:

De belangrijkste reden voor deze situatie is het feit dat het veel langer duurde dan verwacht om het fonds op te richten en dat de wetstekst, hoewel deze voorziet in de terugwerkende kracht van de tussenkomst van het fonds, niet expliciet gevallen opnam waarin de persoon die het werk uitvoerde en financierde, was overleden voordat het fonds van start ging.

Niettemin is de IBC van mening dat rekening moet worden gehouden met de geest van de tekst van het samenwerkingsakkoord van 2019 en de bedoeling van de wetgever, namelijk om binnen de vastgelegde grenzen de saneringskosten terug te betalen die zijn gemaakt bij de toepassing van de regionale wetgeving. Zij is dan ook van mening dat het mogelijk is dat het fonds, eventueel via of met behulp van de notaris die is tussengekomen in de nalatenschap van de potentiële aanvrager, deze aanvragen alsnog aanvaardt en overgaat tot terugbetaling van de saneringskosten.

Naar aanleiding van deze beslissing zal het bestuur van PROMAZ VZW ervoor zorgen dat de aanvragen voor tussenkomst op deze manier worden verwerkt.

3.2.3 BATNEEC Richtlijn

De PROMAZ-richtlijn heeft betrekking op de principes die moeten worden gevolgd voor saneringswerkzaamheden die worden uitgevoerd in het kader van de aanvaarde aanvragen tot tussenkomst, ongeacht of de saneringswerkzaamheden worden uitgevoerd door PROMAZ of door de aanvrager. Het hoofddoel is de toepassing van technieken met onzekere uitkomsten en/of hoge kosten te vermijden. PROMAZ dringt aan op de noodzaak om dit kader vast te stellen, vooral omdat de aanvragers voornamelijk particulieren zijn zonder ervaring met bodemverontreiniging en met beperkte financiële middelen.

PROMAZ concludeert uit de zaken die het al heeft onderzocht (de terugbetalingsdossiers en de ervaringen met BOFAS) dat er behoefte is aan uniformiteit in het werk van bodemsaneringsdeskundigen en dat de aanvragers grote behoefte hebben aan het advies van PROMAZ.

De IBC benadrukt dat de saneringsdoelstellingen zijn vastgelegd in wetgeving, dat de regionale regelgeving voorziet in het in acht nemen van het Batneec-principe en dat saneringstechnieken niet a priori mogen worden

uitgesloten. Uitgangspunt is het behalen van de saneringsdoelstellingen die zijn opgenomen in de regionale regelgeving en, indien dit niet mogelijk is, wordt het Batneec-principe toegepast op de wijze die door het gewest is bepaald.

De wens van PROMAZ was om te komen tot één richtlijn die in alle drie gewesten zou gelden. Er werden gesprekken gevoerd met de technische projectleiders van de verschillende overheden.

De IBC deelde de vertegenwoordigers van PROMAZ mee dat het niet mogelijk was om te komen tot één gedetailleerde richtlijn die in overeenstemming zou zijn met de wetgeving van de drie gewesten, zoals PROMAZ had gewild. Er zijn juridische verschillen en het is niet de rol van de IBC om afwijkingen van bestaande regionale regels toe te staan.

De IBC is echter van mening dat het waarschijnlijk mogelijk is om de procedures te vereenvoudigen, aangezien het werk van PROMAZ enkel betrekking heeft op verontreiniging door stookolietanks. Dit werk moet echter per gewest worden uitgevoerd met een contactpersoon van de betrokken administratie. In elk van de drie regio's is een contactpersoon aangesteld om de technische besprekingen met PROMAZ voort te zetten.

3.2.4 Tussenkost van verzekeraars

Het komt voor dat verzekeraars weigerden tussenbeide te komen in gevallen van verontreiniging veroorzaakt door een stookolietank, ook al wordt dit gedekt door de polis, en hun klanten rechtstreeks doorverwijzen naar PROMAZ. De samenwerkingsovereenkomst bepaalt echter dat PROMAZ niet kan tussenkomen voor kosten die door de verzekering worden gedekt.

PROMAZ vraagt systematisch aan aanvragers of zij verzekerd zijn en verwees hen tot nu toe voor schade aan hun eigen eigendom door naar hun verzekeraar. In het geval van schade aan derden (vervuilde burens, tussenkomst van de burgerlijke aansprakelijkheidsverzekering) kan PROMAZ tussenkomen, maar alleen met een tripartite overeenkomst waarin de rol van elke partij wordt vastgelegd.

Nadat PROMAZ had vastgesteld dat deze aanpak geen afdoende oplossing bood voor aanvragers en het werk van het Fonds vertraagde, zette PROMAZ de besprekingen met Assuralia voort om een betere oplossing te vinden.

De huidige aanpak van PROMAZ is om per geval contact op te nemen met de verzekeraar of makelaar. Deze persoonlijke benadering werkt het beste.

De boodschap van PROMAZ aan de aanvragers is om altijd een dossier te openen bij hun verzekeraar. Of de verzekeraar mededeelt dat hij in de eerste of tweede lijn tussenbeide komt, is niet erg relevant want zodra de verzekeraar het bedrag van zijn tussenkomst heeft bepaald, kan PROMAZ voor de rest zorgen.

3.2.5 Facturen en betalingsbewijzen van meer dan 10 jaar geleden

Aangezien sommige saneringen vele jaren geleden hebben plaatsgevonden, is het soms moeilijk om nog betalingsbewijzen te kunnen voorleggen. Aanvragers moeten proberen om deze te verkrijgen bij de bank (de bewaringstermijn varieert afhankelijk van de bank, maar naar verluidt is dit maximaal 7 of 10 jaar) of via de aannemer of de bodemsaneringsdeskundige als deze nog bestaan en deze informatie hebben bewaard. Als dit onmogelijk blijkt, heeft PROMAZ aan de IBC voorgesteld om als laatste optie een verklaring op eer van de aanvrager te aanvaarden.

De IBC heeft deze oplossing, die in de geest van het samenwerkingsakkoord is, goedgekeurd.

3.2.6 Gegevensuitwisseling met overheden

Om de behandeling van de aanvragen door het fonds en de opvolging van de aanvaarde dossiers door de gewestelijke overheden te vergemakkelijken, heeft PROMAZ akkoorden gesloten met OVAM en Leefmilieu Brussel over de uitwisseling van gegevens over de sites waarvoor het Fonds een aanvraag tot tussenkomst ontvangt via hun respectieve databanken. Deze overeenkomsten zijn in overeenstemming met de wettelijke bepalingen inzake de bescherming van persoonsgegevens.

3.2.7 Raamcontracten deskundigen

PROMAZ wenst voor een beperkt aantal locaties met een hoog risico en beperkt in de tijd gebruik te maken van de raamovereenkomsten voor bodemsaneringsdeskundigen die door BOFAS op de markt zijn gebracht. Binnen deze raamovereenkomsten zouden dan vanuit PROMAZ specifieke opdrachten per locatie worden toegewezen aan de deskundigen. Voor deze raamovereenkomsten is er een uitgebreide marktbevraging geweest door BOFAS. Het aantal bodemsaneringsdeskundigen is beperkt en hebben allen een ruime ervaring met oliecomponenten. Deze oplossing werd goedgekeurd door de IBC. Dit is een tussenoplossing, in afwachting van raamcontracten die door PROMAZ zullen worden gesloten wanneer de werkomvang voldoende is (zodra de periode voor het indienen van aanvragen is afgesloten).

Voor alle gewesten zijn bodemsaneringsdeskundigen aangesteld. De verwerking van de 38 dringende aanvragen is gestart en 206 andere aanvragen zijn in behandeling. Er zijn verschillende problemen ontstaan. De eerste is dat veel van deze dringende dossiers complex zijn. Daarnaast hebben de deskundigen te kampen met een tekort aan projectleiders. Er is ook een gebrek aan beschikbaarheid bij de boorfirma's. Hierdoor worden deadlines zelden gehaald.

3.2.8 Vereenvoudiging van de procedure voor het opstellen van een onderzoeksverslag (aantonen van een voldoende vermoeden van verontreiniging)

Aanvragers hebben moeite om erkende deskundigen te vinden om een bodemonderzoek uit te voeren. Een bodemonderzoek is echter niet altijd nodig als noodzakelijk onderzoeksverslag om aan te melden bij PROMAZ. PROMAZ heeft de FAQ's op zijn website aangepast: zodra je denkt dat je een probleem hebt met je tank, kun je naar de lokale inspectieambtenaar gaan. Hij of zij kan foto's nemen en vaststellen dat er een probleem is, wat door PROMAZ aanvaard wordt als onderzoeksrapport.

PROMAZ kan ook een beperkt rapport aanvaarden als onderzoeksverslag, wat minder duur en sneller is dan een volledig bodemonderzoek. Om deze optie gemakkelijker te maken voor aanvragers, heeft PROMAZ voor elke provincie een aanbesteding uitgeschreven voor deskundigen om een beperkt bodemonderzoek van 1 of 2 boringen, met analyses en conclusies uit te voeren, voor een vaste prijs van ongeveer 1.000 euro. Er zijn 3 deskundigen per provincie geselecteerd. Zij staan sinds de zomer van 2023 op de website van PROMAZ vermeld.

3.2.9 Verzekering

In overeenstemming met de bepalingen van de samenwerkingsovereenkomst voert PROMAZ naast haar curatieve missie ook preventieve taken uit. In het bijzonder omhelst dit de ontwikkeling van een verzekeringssysteem en, indien nodig, de implementatie ervan om schade te dekken die het gevolg is van toekomstige bodemverontreiniging.

Het afgelopen kalenderjaar is door afgevaardigden van PROMAZ aan de IBC gerapporteerd over de voortgang.

Met betrekking tot de ontwikkeling van het verzekeringssysteem is PROMAZ onder andere in gesprek met de betrokken beroepsvereniging van verzekeringsmaatschappijen (Assuralia).

3.2.10 Opstarten van het bijdragesysteem

Vertegenwoordigers van PROMAZ stelden aan de IBC een schatting voor van de financiële behoeften van PROMAZ, gebaseerd op een geschat uiteindelijk aantal aanvragen van 2.353 en een geschat gemiddeld interventiebedrag van 73.195 euro per aanvraag. Rekening houdend met de werkingskosten, de ontwikkeling van een verzekeringssysteem en de reserves van BOFAS, raamt PROMAZ het budget dat gefinancierd moet worden door bijdrage op stookolie op ongeveer 280 miljoen euro. PROMAZ merkt op dat door de daling van het stookolieverbruik, een financiering via een inning op stookolie de komende jaren zal afnemen en adviseert om de inning zo snel mogelijk te starten.

De IBC meldt PROMAZ dat in dat geval een verzoek tot het instellen van een bijdrage op stookolie moet worden ingediend in overeenstemming met de samenwerkingsovereenkomst.

4 RESULTATEN WERKING VZW BOFAS

4.1 AANMELDINGEN IN HET KADER VAN HET SAMENWERKINGSAKKOORD 1 EN 2

Alle tankstations die voldoen aan de voorwaarden van het samenwerkingsakkoord konden de voorbijaande jaren een dossier indienen bij BOFAS.

Tot 31 december 2013 waren 5029 aanvragen voor tussenkomst bij BOFAS ingediend. Hiervan werden 3700 aanvragen ontvankelijk verklaard.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal ontvankelijke aanvragen per type en per regio.

Beslissing	Gewest	Sluiting	Sluiting Retroactief	Verderzetting	Verderzetting retroactief	Totaal
Ontvankelijk	Brussel	93	18	56	44	211
	Vlaanderen	1.210	185	673	223	2.291
	Wallonië	661	26	426	85	1.198
Totaal		1.964	229	1.155	352	3.700
In behandeling	Brussel	0	0	0	0	0
	Vlaanderen	0	0	0	0	0
	Wallonië	0	0	0	0	0
Totaal		0	0	0	0	0
Onontvankelijk of geannuleerd	Brussel	56	4	27	11	98
	Vlaanderen	416	48	175	52	691
	Wallonië	378	6	142	14	540
Totaal		850	58	344	77	1.329
31.12.2022		2.814	287	1.499	429	5.029

Tabel: Aantal aanmeldingen per Gewest

4.2 AANMELDINGEN IN HET KADER VAN HET SAMENWERKINGSAKKOORD 3

Op 8 mei 2019 werd het nieuwe Samenwerkingsakkoord van 25 juli 2018 tussen de Federale Staat, het Vlaams Gewest, het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende de uitvoering en financiering van de bodemsanering van tankstations en gasolietanks voor verwarmingsdoeleinden van kracht. Vanaf die

datum konden nieuwe aanvragen tot toetreding tot BOFAS worden ingediend. De periode van indiening liep gedurende 6 maanden tot 8 november 2019.

Tot 8 november 2019 werden 480 aanvragen voor tussenkomst bij BOFAS ingediend. Na evaluatie van alle dossiers werden 274 van de 480 ingediende aanvragen ontvankelijk verklaard.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal aanvragen per type en gewest.

Beslissing	Gewest	Sluiting	Sluiting retroactief	Verderzetting	Verderzetting retroactief	Totaal
Ontvankelijk	Brussel	11	1	6	0	18
	Vlaanderen	70	2	41	0	113
	Wallonië	84	0	59	0	143
Totaal		165	3	106	0	274
In behandeling	Brussel	0	0	0	0	0
	Vlaanderen	0	0	0	0	0
	Wallonië	0	0	0	0	0
Totaal		0	0	0	0	0
Onontvankelijk of geannuleerd	Brussel	17	1	5	0	24
	Vlaanderen	60	0	20	0	80
	Wallonië	69	0	32	2	103
Totaal		146	1	57	2	206
31.12.2022		311	4	163	2	480

Tabel: Aantal aanmeldingen per Gewest

4.3 REALISATIE VAN HET SANERINGSPROGRAMMA IN HET KADER VAN HET SAMENWERKINGSAKKOORD 1 EN 2

In totaal zijn er 1964 locaties aangemeld in het kader van "stopzetting van de activiteiten van een tankstation". De bodemonderzoeken en saneringen zijn afgerond op alle locaties. Voor nog 7 locaties dienen nog volgende acties te worden ondernomen:

- 1 locatie maakt het voorwerp uit van een monitoring
- voor 5 locaties wordt het eindevaluatierapport momenteel opgesteld
- voor 1 locatie is een eindrapport ingediend maar werden aanvullingen door de overheid gevraagd.

Voor de locaties aangemeld in het kader van "stopzetting van de activiteiten van een tankstation – overgangsmaatregel" zijn van de 229 ontvankelijke dossiers 227 dossiers volledig en terugbetaalbaar of 99,1%.

Voor de locaties aangemeld in het kader van “verderzetting van de activiteiten van een tankstation” zijn van de 1155 nog actieve ontvankelijke dossiers 985 dossiers volledig en terugbetaalbaar of 85,2%. Besprekingen met aanvragers die nog saneringswerkzaamheden moesten uitvoeren, leidden ertoe dat sommige aanvragen door de aanvrager werden ingetrokken en dat men zich realiseerde dat andere niet meer konden worden voltooid voordat BOFAS zijn activiteiten staakte. Aanvragers zijn zich zeer wel bewust van de noodzaak om de sanering te voltooien om de tussenkomst van BOFAS te verkrijgen, maar deze werkzaamheden uitvoeren terwijl het benzinstation in exploitatie is om een geplafonneerde bijdrage te verkrijgen, levert in de meeste gevallen geen positief balans op. Van de resterende 170 openstaande dossiers komen er volgens schattingen van BOFAS nog 101 voor vergoeding in aanmerking. De andere zijn niet meer opgenomen in de voorzieningen voor toekomstige saneringskosten.

Van de 352 ontvankelijke dossiers aangemeld in het kader van “verderzetting van de activiteiten van het tankstation – overgangsmaatregel” zijn er 332 dossiers volledig en terugbetaalbaar of 94,3%.

4.4 REALISATIE VAN HET SANERINGSPROGRAMMA IN HET KADER VAN HET SAMENWERKINGSAKKOORD 3

In totaal zijn er 164 locaties aangemeld in het kader van “stopzetting van de activiteiten van een tankstation”.

Voor 71 locaties zijn de eindrapporten goedgekeurd. Dit is 43 % van de locaties. Op 93 locaties zijn nog volgende acties lopende:

- 4 locaties bevinden zich nog in onderzoeksfase
- Voor 12 locaties wordt het bodemsaneringsproject opgesteld
- 44 locaties bevinden zich in fase civieltechnische werken
- Op 11 locaties is een in-situ sanering lopende
- 5 locaties maken het voorwerp uit van een monitoring
- voor de 17 overige locaties is het eindevaluatierapport in opmaak of afgerond

Voor de locaties aangemeld in het kader van “stopzetting van de activiteiten van een tankstation – overgangsmaatregel” zijn de 3 ontvankelijke dossiers volledig en terugbetaald, of 100 %.

Voor de locaties aangemeld in het kader van “verderzetting van de activiteiten van een tankstation” zijn van de 106 ontvankelijke dossiers 40 dossiers volledig en terugbetaalbaar of 37,7 %.

Er waren geen ontvankelijke dossiers in het kader van “verderzetting van de activiteiten van het tankstation – overgangsmaatregel”.

5 RESULTATEN WERKING VZW PROMAZ

5.1 AANMELDINGEN IN HET KADER VAN HET SAMENWERKINGSAKKOORD

Het voorbije kalenderjaar 2023 werden 476 aanvragen tot tussenkomst ingediend bij de VZW PROMAZ. Cumulatief werden er (sinds 28 februari 2022) tot en met 31 december 2023 1195 aanvragen ontvangen.

Deze aanmeldingen kunnen opgedeeld worden in volgende categorieën:

- Curatieve tussenkomst bij een bodemsanering bij wijze van overgangsmaatregel
 - o CSC: de werken werden opgestart uiterlijk 31 mei 2022 en de bodemsanering is volledig afgerond
 - o CSW: de werken werden opgestart uiterlijk 31 mei 2022 en de aanvrager saneert en prefinanciert verder
 - o PSW: de werken werden opgestart uiterlijk 28 februari 2022 en PROMAZ neemt de sanering over

- Curatieve tussenkomst bij een nog uit te voeren bodemsanering
 - o CSO: de aanvrager saneert en prefinanciert
 - o PSO: PROMAZ neemt de sanering op zich

Van de 1195 ontvangen aanmeldingen beschikten 112 aanmeldingen niet over een betalingsbewijs. De 1083 aanmeldingen met betalingsbewijs kunnen worden opgedeeld als volgt

	Brussel	Vlaanderen	Wallonië	TOTAAL
CSC	15	254	71	340
CSO	37	108	69	214
CSW	1	37	34	72
PSO	57	227	112	396
PSW	2	40	19	61
Totaal	112	666	305	1083

Tabel: Aantal ontvangen aanmeldingen per Gewest

Het merendeel van deze aanmeldingen (circa 85%) heeft betrekking op gebouwen met een woonfunctie.

Analyse van de cijfergegevens geeft aan:

- De procentuele verdeling van de ontvangen aanmeldingen per gewest is als volgt:
 - o Vlaanderen: 62% van de locaties
 - o Brussel: 10% van de locaties
 - o Wallonië: 28% van de locaties
- Het grootste deel (37%) van de aanmeldingen hebben betrekking op aanmeldingen van het type PSO (nog te saneren, PROMAZ neemt de sanering op zich)

5.2 REALISATIE VAN HET SANERINGSPROGRAMMA IN HET KADER VAN HET SAMENWERKINGSKKOORD

5.2.1 Opstart van de urgente dossiers (type PSO en PSW met PIP 399)

In de loop van 2023 heeft PROMAZ 34 dringende dossiers opgestart (via de BOFAS raamcontractanten) dewelke geraamd zijn op 3,5 miljoen euro. Het betreft 17 dossiers in Vlaanderen, 15 in Wallonië en 2 in Brussel.

5.2.2 Terugbetalingsdossiers

De terugbetalingen (voor dossiers van het type CSC met woonfunctie) werden gebudgetteerd op een bedrag van 8,7 miljoen euro, waarvan er in 2023 reeds 138 terugbetalingsdossiers zijn afgerond. Deze bedragen zijn excl. werkingskosten van Promaz.

